

Сезона 2016/2017

Петак, 3. фебруар 2017. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

За зналце

Диригент: **Габријел Фелц**
Солиста: **Серђо Ацолини**, фагот

Програм:

Ф. Лист: *Прометеј*, симфонијска поема бр. 5

Трајање: око 13 минута

А. Вивалди: Концерт за фагот и оркестар, RV 481, у де-молу

Allegro molto
Largo
Allegro

Трајање: око 11 минута

Ј. Хајдн: Концерт за оргуље и оркестар у Це-дуру Нов. XVIII: 1 (ар. Серђа Ацолинија за фагот и оркестар)

Allegro moderato
Largo
Allegro molto

Трајање: око 20 минута

Л. ван Бетовен: *Прометејева створења*, оп. 43, балетска музика

Трајање: око 50 минута

Концертмајстор: **Мирослав Павловић**

Чувени мађарски композитор и пијаниста **Франц Лист** (1811–1886) сматра се утемељитељем жанра симфонијске поеме. У питању су оркестарске композиције у једном ставу, које имају ванмузички наративни или илустративни елемент. Инспирисан темама из митологије, књижевности, историје или фантазија, Лист је комбиновао елементе увертире и симфонијског начина мишљења. По обиму и форми, ова дела се често пореде са првим ставом симфоније писаном у сонатном облику. Како би постигао кохерентност дела, Лист је користио композиторске технике као што су мотивске и тематске трансформације, као и цикличне облике.

Прометеј представља пету од првих дванаест Листових симфонијских поема, компонованих у периоду од 1848. до 1858. године. Прометеј, титан из грчке митологије који је створио човека од глине и, према легенди, украо ватру са Олимпа како би је предао људима, главни је јунак митолошког предлошка за ово дело. Лист је у својој поеми желео да представи турбулентну везу Прометеја са Зевсом, као и бол и наду које је Прометеј проживљавао током свог заточеништва, све до коначног ослобађања. Прва верзија настаје 1850. године као оркестарска пратња за позоришни комад рађен на текст Јохана Готфрида Хердера. Дело је премијерно изведено у Вајмару исте године у оквиру фестивала *Хердер*, током церемоније откривања Хердеровог споменика. Неколико година касније, Лист је ревидирао дело, додао одређене инструменталне деонице, уобличивши дело као симфонијску поему. Прво извођење симфонијске поеме *Прометеј* уприличено је 18. октобра 1855. године.

Италијански барокни композитор, виолиниста и педагог **Антонио Вивалди** (1678–1741) већ током живота био је препознат као један од најутицајнијих европских композитора. Писао је концерте, црквену хорску музику и опере. Солистички концерт се у стваралаштву Антонија Вивалдија развио из *concerta grossa*, типичног барокног облика концерта. *Concerto grosso* се заснива на надметању кончертина, односно, групе солистичких инструмената, и оркестра. Вивалди је компоновао више од 400 концерата, од чега је преко 230 намењено виолини, а остали инструментима попут фагота, виолончела, обое и виоле д'аморе. У целокупном опусу остало је сачувано 39 његових концерата за фагот и оркестар. Такође, бројни су двоструки концерти, углавном за парове сличних и сродних инструмената.

Концерт за фагот и оркестар компонован је у периоду од 1720. до 1724. године. У овом концерту, као и у осталим делима насталим у овом периоду (међу којима су и најпознатији концерти, *Годишња доба*), уочавају се композиторова спретност и ангажованост у оркестрацији, као и високи извођачки захтеви постављени пред солисту.

Јозеф Хајдн (1732–1809), најстарији је међу бечким класичарима. Написао је више од стотину симфонија и утврдио жанр гудачког квартета компонујући више од седамдесет дела овога жанра. Поред тога, Хајдн је препознатљив и као значајан аутор клавирске музике, али и као композитор интересантних концерата за разноврсне инструменте – клавир, оргуље, виолину, виолончело, трубу, и друге.

Хајднов Концерт за оргуље и оркестар у Це-дуру је вечерас представљен у обради солисте Серђа Ацолинија за фагот и оркестар. Концерт је компонован 1756. године у три става. Први и трећи став, писани у брзом темпу, одају утисак неусиљеног виртуозитета и галантног шарма. Хајднови концерти указују на велики утицај барокних мајстора композиције у овом жанру, одају утисак грациозности рококоа, а такође најављују и обимније и озбиљније концерте који настају у периоду класицизма.

Један од најзначајнијих композитора у историји западноевропске музике свакако јесте **Лудвиг ван Бетовен** (1770–1827). Његов опус повезује две велике стилске епохе, класицизам и романтизам. Тако, у његовом стваралаштву препознајемо утицаје и синтезу класицизма Хајдна и Моцарта, али и окренутост ка новом музичком изразу који ће постати репрезент новог доба у историји европске културе.

Балет *Прометејева створења* настаје у периоду када се композитор обрео у Бечу, тражећи нови пут и нови израз своје музике. Као текстуални предложак Бетовен је за, до тада мало познату независну форму, балет, искористио либрето свог савременика, италијанског кореографа, плесача и композитора, Салватореа Вигана. Балет који садржи увертиру, интродукцију, петнаест нумера и финале је премијерно изведен 28. марта 1801. године у Бургтеатру у Бечу. Након тога, дело је стављено на репертоар још 28 пута. *Прометејева створења* је једини балет који је Лудвиг ван Бетовен компоновао у целини.

Бојана Радовановић*

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.